

ISSN (Print)2616-6887
ISSN (Online) 2617-605X

ВЕСТНИК
ЕВРАЗИЙСКОГО
НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА
ИМ. Л.Н. ГУМИЛЕВА

BULLETIN
of
L.N. GUMILYOV
EURASIAN NATIONAL
UNIVERSITY

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР. АЙМАҚТАНУ. ШЫҒЫСТАНУ. ТҮРКІТАНУ сериясы

POLITICAL SCIENCE. REGIONAL STUDIES. ORIENTAL STUDIES.
TURKOLOGY Series

Серия **ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ. РЕГИОНОВЕДЕНИЕ. ВОСТОКОВЕДЕНИЕ.**
ТЮРКОЛОГИЯ

№ 2 (127)/2019

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2019

Nur-Sultan, 2019

Нур-Султан, 2019

Бас редакторы
Нургазина Р.А.
с.ғ.д., проф. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары
Бас редактордың орынбасары

Нечаева Е.Л., с.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Әбішева М.М., т.ғ.к., доцент (Қазақстан)

Редакция алқасы

Абжаппарова Б.Ж.	т.ғ.д. (Қазақстан)
Азмуханова А.М.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Анар Сомунгуоглу	доцент (Түркия)
Әбдуәлиұлы Б.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Әлібекұлы А.	ф.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Әлиева С.К.	т.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Бирюков С.В.	с.ғ.д., проф. (Ресей)
Габдулина Б.А.	т.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Грегори Глиссон	PhD д-ры, проф. (Германия)
Дәркенов К.Г.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Дронзина Т.	с.ғ.д., проф. (Болгария)
Дүйсембекова М.К.	с.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Жолдыбалына А.С.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Жолдасбекова А.Н.	с.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Звонарева Л.У.	т.ғ.д., проф. (Ресей)
Зимони Иштван	проф. (Венгрия)
Ибраев Ш.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ирфан Шахзад	PhD д-ры (Пакистан)
Каиржанов А.К.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Кайыркен Т.З.	т.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Кожирова С.Б.	с.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Конкобаев К.	ф.ғ.к., проф. (Қырғыз Республикасы)
Копежанова Д.Е.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Ласлу Марац	PhD д-ры, проф. (Нидерланды)
Мандана Тишехьяр	PhD д-ры (Иран)
Невская И.А.	PhD д-ры (Германия)
Нұрбаев Ж.Е.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Октай Танрисевер	PhD д-ры, проф. (Түркия)
Оспанова А.Н.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Пунит Гаур	PhD д-ры, проф. (Индия)
Пауло Ботта	PhD д-ры, проф. (Аргентина)
Рыстия И.С.	PhD д-ры (Қазақстан)
Сейт Али Авджу	PhD д-ры (Түркия)
Сомжүрек Б.Ж.	т.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Тәштемханова Р.М.	т.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Хасрет Чомак	PhD д-ры, проф. (Түркия)
Шаймердинова Н.Г.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Сәтпаев к-сі, 2, 349 б.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-434)

E-mail: vest_polit@enu.kz, web-site: <http://bulpolit.enu.kz/>

Жауапты хатшы, компьютерде беттеген: Е.А. Изтелеуова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы.

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР, АЙМАҚТАНУ, ШЫҒЫСТАНУ, ТҮРКІТАНУ сериясы

Меншіктенуші: ҚР БҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМҚ

Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде тіркелген. 25.05.18 ж. № 17125-

Ж -тіркеу куәлігі

Мерзімділігі: жылына 4 рет

Тиражы: 35 дана

Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1, тел.: +7(7172)709-500

(ішкі 31-434)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief

Roza Nurtazina

Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief

Yelena Nechayeva, Can. of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)

Madina Abisheva, Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)

Editorial board

Bekzhan Abdualiuly	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Bibikhadisha Abzhapparova	Doctor of Historical Sciences (Kazakhstan)
Aiman Azmukhanova	Can. of Historical Sciences (Kazakhstan)
Akzhigit Alibekuly	Can. of Philology, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Saule Aliyeva	Can. of Historical Sciences, Prof (Kazakhstan)
Anar Somuncuoglu	Assoc.Prof. (Turkey)
Sergey Biryukov	Doctor of Political Sciences, Prof.(Russia)
Kurmangali Darkenov	Candidate of Historical Sciences (Kazakhstan)
Tatyana Dronzina	Doctor of Political Sciences, Prof.(Bulgaria)
Maira Dyussebekova	Can. of Political Sciences, Assoc.Prof.(Kazakhstan)
Bagysh Gabdulina	Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Gregory Glisson	PhD, Prof. (Germany)
Hasret Çomak	PhD, Prof. (Turkey)
Shakir Ibrayev	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Irfan Shahzad	PhD (Pakistan)
Abai Kairzhanov	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Tursynkhan Kaiyrken	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Kadyraly Konkobayev	Can. of Philology, Prof. (Kyrgyzstan)
Svetlana Kozhirova	Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Danagul Kopezhanova	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
László Marác	PhD, Prof. (Netherlands)
Mandana Tishehyar	PhD in International Studies (Iran)
Irina Nevskaya	PhD (Germany)
Zhaslan Nurbayev	Candidate of Historical Sciences (Kazakhstan),
Aigerim Ospanova	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Oktay Tanrisever	PhD, Prof. (Turkey)
Punit Gaur	PhD, Prof. (India)
Paulo Botta	PhD, Prof. (Argentina)
Indira Rystina	PhD (Kazakhstan)
Seyit Ali Avcu	PhD (Turkey)
Baubek Somzhurek	Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof.(Kazakhstan)
Raihan Tashtemkhanova	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Nurila Shaymerdinova	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Akbota Zholdasbekova	Can. of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Alua Zholdybalina	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Lola Zvonareva	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Russia)
Zimonyi István	Prof. (Hungary)

Editorial address: 2, Satpayev str., of.349, Nur-Sultan city, Kazakhstan, 010008

Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-434)

E-mail: vest_polit@enu.kz, web-site: <http://bulpolit.enu.kz/>

Responsible secretary, computer layout: Yelena Izteleuova

Bulletin of the L.N.Gumilyov Eurasian National University POLITICAL SCIENCE. REGIONAL STUDIES. ORIENTAL STUDIES. TURKOLOGY Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Registered by Ministry of information and communication of Republic of Kazakhstan

Registration certificate No. 17125-Ж from 25.05.2018

Periodicity: 4 times a year

Circulation: 35 copies

Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31-434)

© L.N.Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор
Нургазина Р.А.
д.полит.н., проф. (Казахстан)

Зам. главного редактора
Зам. главного редактора

Нечаева Е.Л., к.полит.н., проф. (Казахстан)
Абишева М.М., к.ист.н., доцент (Казахстан)

Редакционная коллегия

Абдуалиулы Б.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Абжаппарова Б.Ж.	д.ист.н. (Казахстан)
Азмуханова А.М.	к.ист.н. (Казахстан)
Алибекулы А.	к.ф.н., доцент(Казахстан)
Алиева С.К.	к.ист.н., проф. (Казахстан)
Анар Сомунгуоглу	доцент (Турция)
Бирюков С.В.	д.полит.н., проф. (Россия)
Габдулина Б.А.	к.ист.н., доцент (Казахстан)
Грегори Глиссон	д-р PhD, проф. (Германия)
Даркенов К.Г.	к.и.н. (Казахстан)
Дронзина Т.	д.полит.н., проф. (Болгария)
Дюсембекова М.К.	к.полит.н., доцент (Казахстан)
Жолдыбалина А.С.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Жолдасбекова А.Н.	к.полит.н., проф. (Казахстан)
Звонарева Л.У.	д.ист.н., проф. (Россия)
Зимони Иштван	проф. (Венгрия)
Ибраев Ш.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Ирфан Шахзад	д-р PhD (Пакистан)
Каиржанов А.К.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Кайыркен Т.З.	д.ист.н., проф. (Казахстан)
Кожирова С.Б.	д.полит.н., проф. (Казахстан)
Конкобаев К.	к.ф.н., проф. (Кыргызстан)
Копежанова Д.Е.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Ласлу Марац	д-р PhD, проф. (Нидерланды)
Мандана Тишехьяр	д-р PhD (Иран)
Невская И.А.	д-р PhD (Германия)
Нурбаев Ж.Е.	к.и.н. (Казахстан)
Октай Танрисевер	д-р PhD, проф. (Турция)
Оспанова А.Н.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Пунит Гаур	д-р PhD, проф. (Индия)
Пауло Ботта	д-р PhD, проф. (Аргентина)
Рыстина И.С.	д-р PhD (Казахстан)
Сейт Али Авджу	д-р PhD (Турция)
Сомжурек Б.Ж.	к.ист.н., доцент (Казахстан)
Таштемханова Р.М.	д.ист.н., проф. (Казахстан)
Хасрет Чомак	д-р PhD, проф. (Турция)
Шаймердинова Н.Г.	д.ф.н., проф. (Казахстан)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, каб. 349

Тел.: +7(7172) 709-500 (вн. 31-434)

E-mail: vest_polit@enu.kz, web-site: <http://bulpolit.enu.kz/>

Ответственный секретарь, компьютерная верстка: Е.А. Изтелеуова

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева.
Серия: ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ. РЕГИОНОВЕДЕНИЕ. ВОСТОКОВЕДЕНИЕ. ТЮРКОЛОГИЯ
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций Республики Казахстан
Регистрационное свидетельство № 17125-Ж от 25.05.18 г.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 35 экземпляров

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: +7(7172)709-500 (вн.31-434)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

МАЗМҰНЫ

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР

<i>Айтбаев Д.Е., Габдулина Б.А.</i> Үкіметтік емес сектордың мемлекет ісіне араласуының әлемдік тәжірибелері.....	10
<i>Арын Е.М., Арин Р.С.</i> Мемлекеттік орган мен қоғамның коммуникативті қатынасының институционалды негіздері: қалыптастырудың қазақстандық тәжірибесі.....	17
<i>Байсултанова К.Ш.</i> Қазіргі трансұлттық үдерістер және еліміздің ұлттық қауіпсіздігі.....	31
<i>Жанпейісова Қ.Д., Бюлегенова Б.Б., Габдулина Б.А.</i> Рухани жаңғыру процесіндегі қоғамның саяси мәдениетінің қалыптасуы мен дамуы.....	37
<i>Ли Ян</i> Шыңжаңдағы дін: тарих және қазіргі заман.....	45
<i>Насимов М.Ө.</i> Ұлттық сана және оның негізгі түсініктері.....	53
<i>Өтеғұлов О.Ж., Бюлегенова Б.Б., Шерьязданова Г.Р.</i> Ядролық баланс: таралу мен тежелу.....	61
<i>Тажибаяев Р.И.</i> АҚШ-тың Еуропа Одағына қатысты ұстанған саясаты.....	69

АЙМАҚТАНУ

<i>Мовкебаева Г.А., Бимагамбетова Ж.Т., Тоғузбаева А.К., Юрлова Д.А.</i> ЕО-ЕАЭС-СРЭБ: Еуразиялық кеңістіктегі энергетикалық саясатты дамытудағы акторлар мүдделері.....	86
<i>Шенин А.С., Оспанова А.Н., Изтелеуова Е.А.</i> АҚШ Ауғанстанда: Американдық истеблишменттегі ішкі консенсустық жоқтығы және түсініксіз перспективалар.....	93

ШЫҒЫСТАНУ

<i>Ахметова А.Т., Әлібекұлы А.</i> АСЕАН (ОШАЕА) мен Корея Республикасының экономикалық серіктестігі: даму үдерісі мен келешегі.....	99
<i>Еркін Ә.С., Абжаппарова Б.Ж.</i> Оңтүстік Кореяның сыбайлас жемқорлыққа қарсы «OPEN» бағдарламасы.....	109
<i>Ильясова З.С., Кенбаев Ш.О.</i> Араб ұлты метаэтникалық қоғамдастық ретінде.....	117
<i>Қунанбаева Г.А., Кайыркен Т.З.</i> Шыңжаң өлкесіндегі буддизм ескерткіштері және оларды зерттеудегі қытай тарихнамасы.....	126
<i>Құрманғали Г.Қ.</i> Судан мәдениетіндегі туризмнің орны: тарихы мен қазіргі жағдайы.....	134
<i>Таирова Н.Р.</i> «Цифрлы Қазақстан» және «Цифрлы Жібек Жолының» жүзеге асырылуы. Бір шынжырдың түйіні: киберқауіпсіздіктің мәселелері.....	142

ТҮРКІТАНУ

<i>Әбдуәли Б.</i> Қазақ тіліндегі Ә дыбысының шығу тарихы.....	151
<i>Алимбеков Р.Ж.</i> Тарихи деректердегі Қорқыт және оның дәуірі.....	157
<i>Бастамитова А.Т.</i> Түркі халықтарының жылқыға байланысты дәстүрлі ойындары.....	165
<i>Қусаинова А.Б.</i> Түркі тілдеріндегі «итке» қатысты паремиялардың ерекшеліктері.....	172
<i>Сайтұлла Моллақаназатұлы</i> Қарахан мемлекеті тұсындағы алғашқы Құран аудармасы.....	177
<i>Ярыгин С.А., Каликов Р.К.</i> Қазақстандағы ноғайлықтардың тарихының негізгі кезеңдері.....	185

CONTENTS

POLITICAL SCIENCE

<i>Aitbayev D.E., Gabdulina B.A.</i> Global experience of non-government sector participation in public affairs.....	10
<i>Aryn Y.M., Aryn R.S.</i> Institutional Fundamentals of Communicative Relations of State Bodies and Society: Experience of Kazakhstan.....	17
<i>Baisultanova Ch.K.</i> Modern Transnational Processes and National Security of the Country.....	31
<i>Zhanpeïssova K.D., Byulegenova B.B., Gabdulina B.A.</i> The formation and development of political culture in the process of spiritual revival of society.....	37
<i>Li Yang</i> Religion in Xinjiang: history and present.....	45
<i>Nassimov M.O.</i> National consciousness and its main concepts.....	53
<i>Otegulov O.J., Byulegenova B.B., Sheryzdanova G.R.</i> Nuclear Balance: Spread and Deterrence.....	61
<i>Tazhibayev R.I.</i> US policy towards the European Union.....	69

REGIONAL STUDIES

<i>Movkebayeva G.A., Bimagambetova Zh.T., Toguzbayeva A.K., Yurlova D.A.</i> Connecting EU-EAEU-SREB: interests of actors in development of energy policy on the Eurasian space.....	86
<i>Shenin A.S., Ospanova A.N., Izteleuova Ye.A.</i> US in Afghanistan: Unclear Perspectives and Lack of Consensus within the American Establishment.....	93

ORIENTAL STUDIES

<i>Akhmetova A.T., Alibekuly A.</i> Economic cooperation between ASEAN and Republic of Korea: development process and prospects.....	99
<i>Yerkin A., Abzhapparova B.</i> South Korean anti-corruption program «OPEN».....	109
<i>Ilyassova Z.S., Kenbayev Sh.O.</i> The Arab nation as a meta-ethnic community.....	117
<i>Kunanbayeva G.A., Kairken T.Z.</i> Buddhist monuments in the Xinjiang region and the historiography of their study.....	126
<i>Kurmangali G.K.</i> The Role of Tourism in Sudanese Culture: History and the Contemporary Position.....	134
<i>Tairova N.R.</i> «Digital Kazakhstan» and «Digital realization of Silk way» - main links of one chain: problems of cyber security.....	142

TURKOLOGY

<i>Abdualiuly B.</i> The history of sound ə (ä) in the Kazakh language.....	151
<i>Alimbekov R.Zh.</i> Korkut and his era in historical sources.....	157
<i>Bastamitova A.</i> Horse traditional games of Turkic peoples.....	165
<i>Kussainova A.B.</i> Features of paremia on the basis “dog” in Turkic languages.....	172
<i>Saipulla Mollakanagatuly</i> The first translation of the Koran in the Karakhanid state.....	177
<i>Yarygin S.A., Kalikov R.K.</i> The main phases of the earliest Nogais’ history in Kazakhstan.....	185

СОДЕРЖАНИЕ

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

<i>Айтбаев Д.Е., Габдулина Б.А.</i> Мировой опыт участия неправительственного сектора в государственных делах.....	10
<i>Арын Е.М., Арын Р.С.</i> Институциональные основы коммуникативных отношений государственных органов и общества: казахстанская практика конструирования.....	17
<i>Байсултанова К.Ч.</i> Современные транснациональные процессы и национальная безопасность страны.....	31
<i>Жанпейісова К.Д., Бюлегенова Б.Б., Габдулина Б.А.</i> Становление и развитие политической культуры в процессе духовного возрождения общества.....	37
<i>Ли Ян</i> Религия в Синьцзяне: история и современность.....	45
<i>Насимов М.О.</i> Национальное сознание и ее основные понятия.....	53
<i>Өтегүлов О.Ж., Бюлегенова Б.Б., Шерьязданова Г.Р.</i> Ядерный баланс: распространение и сдерживание.....	61
<i>Тажибаяев Р.И.</i> Политика США по отношению к Европейскому Союзу.....	69

РЕГИОНОВЕДЕНИЕ

<i>Мовкебаева Г.А., Бимагамбетова Ж.Т., Тогузбаева А.К., Юрлова Д.А.</i> Сопряжение ЕС-ЕАЭС-ЭПШП: интересы акторов в развитии энергетической политики на евразийском пространстве.....	86
<i>Шенин А.С., Оспанова А.Н., Изтелеуова Е.А.</i> США в Афганистане: неясные перспективы и отсутствие консенсуса внутри американского истеблишмента.....	93

ВОСТОКОВЕДЕНИЕ

<i>Ахметова А. Т., Әлібекұлы А.</i> Экономическое сотрудничество АСЕАН и Республики Корея: процесс развития и перспективы.....	99
<i>Еркін Ә.С., Абжаппарова Б.Ж.</i> Южнокорейская антикоррупционная программа «OPEN».....	109
<i>Ильясова З.С., Кенбаев Ш.О.</i> Арабская нация как метаэтническая общность.....	117
<i>Кунанбаева Г.А., Кайыркен Т.З.</i> Буддийские памятники в Синьцзянском крае и историография их изучения.....	126
<i>Құрманғали Г.Қ.</i> Место туризма в суданской культуре: история и современное состояние.....	134
<i>Таирова Н.Р.</i> «Цифровой Казахстан» и «реализация цифрового Шёлкового пути» - звенья одной цепи: проблемы кибербезопасности.....	142

ТЮРКОЛОГИЯ

<i>Абдуалиулы Б.</i> История возникновения звука ә (ä) в казахском языке.....	151
<i>Алимбеков Р. Ж.</i> Коркыт и его эпоха в исторических источниках.....	157
<i>Бастамитова А.Т.</i> Конные традиционные игры тюркских народов.....	165
<i>Қусаинова А.Б.</i> Особенности паремий, относящихся к понятию «собака» в тюркских языках.....	172
<i>Сайпулла Моллаканатаулы</i> Первый перевод Корана в Караханидском государстве.....	177
<i>Ярыгин С.А., Каликов Р.К.</i> Основные этапы ранней истории ногайцев в Казахстане.....	185

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Журнал «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева» издается с 1995 года. В 2018 году, в результате его реорганизации, были сформированы 12 самостоятельных научных направлений - серий журнала.

Серия «Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология» научного журнала «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева» выходит с 2018 года и является самостоятельным журналом со своим регистрационным номером, полученным в Министерстве информации и коммуникации РК, а также печатным и онлайн номерами ISSN.

Редакция видит миссию журнала в распространении информации об исследованиях в области социально-гуманитарных наук, способствующей процессу интеграции научных знаний и формированию мировоззрения управленцев новой формации, информационной и методической поддержке вовлеченных в издательский процесс авторов, редакторов, читателей, научных обществ и других заинтересованных лиц и организаций.

В нашей серии освещаются результаты фундаментальных и прикладных исследований, направленных на изучение системы мировой и региональной политики, внутренней и внешней политики современного Казахстана, государственного управления, социально-экономического развития, актуальных вопросов политической науки, истории и теории международных отношений, международной безопасности, мировых интеграционных процессов, проблем комплексного регионоведения и сравнительного страноведения, политических аспектов международных конфликтов, публичной дипломатии и т.д.

Пул авторов журнала географически разнообразен. Среди отечественных авторов, наряду с представителями высших учебных заведений Нур-Султана и Алматы, на страницах журнала выступают исследователи и преподаватели практически всех региональных политологических центров страны, в том числе университетов и институтов, таких как Евразийский научно-исследовательский институт, Казахский национальный университет имени аль-Фараби, Международный казахско-турецкий университет имени Х.А. Яссави, Карагандинский государственный университет имени Е.А. Букетова, Академия государственного управления при Президенте РК, Карагандинская академия МВД РК, Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина, Университет С. Демиреля, Чжэцзянский университет, АО «Өрлеу», Университет Центральной Флориды, Институт Евразийской интеграции, Казахский университет международных отношений и мировых языков имени Абылай хана, Институт мировых цивилизаций, Павлодарский государственный университет им. С.Торайгырова, Франкфуртский университет, Национальный университет обороны имени Первого Президента и др. Иностранных авторов представляют исследователи из таких стран, как США, Китай, Индия, Германия, Россия, Турция и др.

В состав редколлегии журнала входит 12 докторов политических, исторических и филологических наук, 12 кандидатов политических, исторических и философских наук и 14 PhD, которые представляют такие страны, как Россия, Кыргызстан, Германия, Нидерланды, Турция, Болгария, Венгрия, Пакистан, Индия, Аргентина.

За полтора года в пяти номерах журнала опубликовано 79 статей. Выходу в свет второго номера журнала за 2019 год, как и всех предыдущих выпусков, предшествовала серьезная и напряженная работа отдела научных изданий и редакционной коллегии.

Правила подготовки научных статей и условия их опубликования в выпусках нашей серии помещены на сайте журнала <http://bulpolit.enu.kz/>. Независимое рецензирование поступающих рукописей научных статей организуют заместители главного редактора. Редакционная коллегия играет существенную роль в повышении качества публикаций и предотвращении случаев нарушения исследовательской и публикационной этики. Все статьи проходят процедуру проверки рукописи на предмет самостоятельности

выполнения через систему автоматической проверки на плагиат. Публикацию каждой статьи сопровождают аннотации на казахском, русском и английском языках. Тексты статей редактируются и корректируются.

Решение о публикации или отклонении статей редакционная коллегия принимает, основываясь на рецензии, а также исходя из тематических планов и приоритетов на ближайшие выпуски и степени загруженности редакционного портфеля. Срочность публикации материалов, принятых к рассмотрению, авторам не гарантируется. При отклонении статьи автору направляется мотивированное заключение с изложением оснований для отказа в публикации.

Начиная с данного номера, мы помещаем в журнал «Колонку редактора», которая будет отражать наиболее актуальные вопросы и стратегические задачи издания, а также рекомендации главного редактора серии «Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология».

Напоминаем авторам о том, что правила и условия подготовки научных статей надо знать и твердо им следовать. Критерии для публикации научных статей помещаются в каждом номере журнала, также они имеются на сайте ЕНУ им. Л.Н. Гумилева. Следование данным правилам, в том числе требованиям по техническому, методологическому и библиографическому оформлению, не только ускоряет и улучшает процесс рецензирования и редактирования, но и сокращает необходимость дополнительной переписки с авторами и предоставления телефонных разъяснений со стороны наших менеджеров.

Отдел научных изданий и редакционная коллегия систематически совершенствуют данный проект и осуществляют политику поступательного развития журнала с перспективой включения его в базы данных Scopus и Web of Science.

Отметим, что Серия «Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология» входит в перечень научных изданий, рекомендуемых Комитетом по контролю в сфере образования и науки МОН РК для публикации основных результатов научной деятельности, в каталог Национальной академической библиотеки Республики Казахстан. Начиная с третьего номера 2018 года, каждой статье присваивается идентификатор цифрового объекта DOI.

Для дальнейшего продвижения журнала в глобальное пространство научной информации редакционной коллегии необходимо проводить работу по расширению географического разнообразия авторов и обращать особое внимание на качество статей. Согласно рекомендациям по развитию научных журналов компании Clarivate Analytics редколлегия журнала должна приглашать к публикации специалистов, работающих в разных научно-исследовательских организациях, ученых, молодых исследователей из зарубежных стран.

Редакция нашего издания приглашает авторов к публикации результатов своих исследований на страницах журнала «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева. Серия Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология». Данная возможность предоставляется как преподавателям вузов и научным сотрудникам, так и магистрантам, докторантам

*С уважением, главный редактор,
доктор политических наук,
профессор ЕНУ им.Л.Н.Гумилева
Нуртазина Р.А.*

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. Саяси ғылымдар. Аймақтану. Шығыстану. Түркітану сериясы, № 2 (127)/2019, с. 165-171

<http://bulpolit.enu.kz/>; E-mail: vest_polit@enu.kz

МРНТИ 03.61.91

А.Т. Бастамитова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
(E-mail: bastamitova@gmail.com)

Түркі халықтарының жылқыға байланысты дәстүрлі ойындары

Аңдатпа. Мақалада Елбасымыз Н.Ә. Назарбаевтың «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақаласына назар аударылды, сонымен қатар шешу жолдары ретінде қазақ халқының рухани мәдениетінің аса маңызды құрамдас бөлігі – ұлттық ат ойындары ғылыми тұрғыда зерттеліп қарастырылды. Жылқыға салт мінуді қас өнерге айналдырып, оны әскери әдіс-тәсілдермен шебер ұштастыра білген көшпенділер өз заманының ең қуатты еліне айналды. Жылқы малының түркі халықтарында, оның ішінде қазақ халқының наным-сенімдері мен әдет-ғұрпында маңызды орын алатындығы ескеріле отырып: көкпар тарту, жамбы ату, шөген ұлттық ойындарының ерекшеліктері, тарихи дамуы бейнеленді. Сондай-ақ, Махмұт Қашқаридың «Дивани лұғат-ит түрік» еңбегінде бұл ойындардың көрініс тапқаны көрсетіледі. Бұл мақалада түркі халықтарының ойындары бай мәдениет пен өркениет үлгісі ретінде қарастырылды.

Түйін сөздер: дәстүр, ойын, жылқы, көкпар тарту, шөген, жамбы ату.

<https://doi.org/10.32523/2616-6887/2019-127-2-165-171>

Түркі халықтарының этникалық мәдениетінде, халықтың рухани құндылықтары, салт-дәстүрлері және олардың тарихи сипаты көрініс тапқан ойындары мен жарыстары маңызды орынды иеленеді. Осыған орай, Елбасымыз Н.Ә. Назарбаевтың «Ұлы даланың жеті қыры» мақаласында да түркі халықтарының, әсіресе, қазақ халқының бірегей рухани және этникалық құндылықтарын сақтауға, дамытуға, насихаттауға баса назар аударды.

Біздің көшпенді бабаларымыздың тіршілігі жылқымен тығыз байланысты болғаны тарихтан белгілі. Түркі халықтарының, яғни қазақтардың көшпелі мәдениетінің тарихи символы ат мәдениетімен байланысты дәстүрлер болды. Мәселен, бұл жоғарыдағы Елбасымыздың мақаласында былай делінген: «Атқа міну мәдениеті мен жылқы шаруашылығы жер жүзінде Ұлы даладан тарағаны тарихтан белгілі. Еліміздің солтүстік өңіріндегі энеолит дәуіріне тиесілі «Ботай» қонысында жүргізілген қазба жұмыстары жылқының тұңғыш рет қазіргі Қазақстан аумағында қолға үйретілгенін дәлелдеді. Жылқыны қолға үйрету арқылы біздің бабаларымыз өз дәуірінде адам айтқысыз үстемдікке ие болды» [1, 1 б.]. Мұндағы Елбасымыздың бұл мақаласын жүзеге асырудың бірден-бір жолы - қазақ халқының рухани мәдениетінің аса маңызды құрамдас бөлігі ұлттық ат ойындарымызды ғылыми тұрғыдан зерттеп, насихаттау болып табылады.

Қазақ халқы ежелден жылқыны жеті қазынаның біріне жатқызады. Халық арасында жылқы түлігін «*Ер қанаты – қазанат*» деп асқақтата дәріптесе, жылқы малының пірі, иесі ретінде Қамбар атаны таныған.

Жылқы – көшпенді дала салтын ұстанған түркі тектес халықтар үшін де қасиетті жануар саналады. Қазақ жерінің ұланғайыр кеңістігін, табиғатын оның тау-тасына бейімделген жылқы малынсыз елестету, игеру мүмкін емес.

Түркі жұртында жылқы «мінсе – қанат, шөлдесе – сусын, жесе – тамақ, көшсе – көлік» болғаны белгілі. Жылқыға салт мінуді қас өнерге айналдырып, оны әскери әдіс-тәсілдермен шебер ұштастыра білген көшпенділер өз заманының ең қуатты еліне айналды. Ежелгі сақ, ғұн, үйсін, қаңлы тайпалары «жылқылы ел» аталып, жылқы жалында өскен, айбарлы

әскерлерімен Еуразия құрлығында үстемдікке қол жеткізген, осылайша адамзат өркениеті тарихында өшпес із қалдырған. Кейінгі Түркі қағанаты, Шыңғыс хан империясы да жылқы малының арқасында жұртты билеген. «Түн ұйықтамай, күндіз отырмай» елін қорғаған Күлтегіннің соғысқа мінген Боз аты пен Торы аты, Алып шалшы, Азман арғымақтары, қазақтың батырлар жырындағы Қобыландының Тайбурылы, Алпамыстың Байшұбары, ер Тарғынның Тарланы, Құлагер – бәрі де түркі халықтарының таным-түсінігінің, ой-пайымы мен наным-сенімінің жылқы малымен астасып жатқандығын дәлелдейді.

Жылқының этнос тіршілігіндегі сан-салалы қызметі мен маңызы халықтың дәстүрлі наным-сеніміне, әдет-ғұрып пен құқықтық қатынастар жүйесіне ерекше ықпал етіп, оны құлттық дәрежеге көтерген [2, 516 б.].

Түркі халықтарының, оның ішінде қазақ халқының көптеген ойындарының ішінде ең ерекше, жоғары бағаланатыны – жылқыға байланысты ойындар. Солардың ішінде, Көкпар тарту, Жамбы ату, соңғы кездері Шөген (поло), Бәйге ойындары түркі халықтарының өмірінде басты орын алады. Зерттеу жұмысымызда осы ойындарды зерттеу нысанына алып отырмыз.

Көптеген түркі халықтары той-томалақта көптеген ойындармен қатар **көкпар** тартады. Көкпар ойынының шығуы, сонау көшпелі заманнан бастау алады. Жалпы, көкпар сөзінің шығуына қатысты ғалымдардың пікірі әр түрлі. Мәселен, шығу тегін қарайтын болсақ: «Қазақ тіліндегі көкпар сөзі екі сөзден құралған: *көк+бөрі*. *Бөрі* сөзі көпшілік түркі тілдерінде «қасқыр» деген ұғымда жұмсалады. Бұл сөз алтай тілінде *бөрү*; тува тілінде *бөрү*; ноғай, татар, башқұрт, ұйғыр тілдерінде *бьори*, *бүре*, *бөрө* болып айтылады. *Көк* сөзі басқа түркі тілдеріндегідей қазақ тілінде де «заттың түсі, аспан, жас балауса шөп, жаңа шыққан жеміс-желең, өрімдей жас» деген мағыналарда қолданылады. *Бөрі* сөзіне қосылып *көк* сөзі «мықты, азулы, нағыз көк жал қасқыр» деген ұғымды білдіреді» [3, 104 б.] сөйтіп, көкпар сөзі көк және бөрі деген екі сөзден құралған.

Л.Н. Ермоленконың пікірі бойынша көкпар ойынын қасқыр тотемімен байланыстыра келе, көкпар тартушы ойыншылардың өзін қасқыр деп қарастырса [4, 177 б.], Ә. Қалиұлы былай дейді: «Біздегі қазіргі көкпар тарту әуелде әлеуметтік мәні бар әскери машықтың қажетінен туған. Түрік қағандығы кезіндегі «дербес бөрі жасақ» дегеніміз осындай жаттығудан өтіп сығайланған батырлар тобы еді. Әскер тәрбиелеудің осындай әдісі келе-келе көкпар тарту спортына ұласып, халықтық рең алып кеткен» [5, 52 б.]. Б.Х. Кармышева мен С.П. Толстов сынды Орталық Азияның археологиясы мен этнографиясын терең зерттеген ғалымдар болса «басында ешкіні емес, керісінше қасқырды тартқан» деген пікір айтты [6, 9 б.]. Осыған ұқсас пікірді этнограф Г.Н. Симаков та білдірді: «Қазақтар ілкі замандарда аңшылық кезінде соғып алған қасқырды ауылға жеткенше тартып, сайысып, жеңісін әйгілеп келеді» [7, 102].

Көшпелілер өмірінде көкпардың мақсаты - жігіттерді шынықтыру, батылдыққа, ептілік пен қажырлылыққа, ұйымшылдыққа тәрбиелеу және осы арқылы әскери өнерге баулу болған.

Түркі халықтарының, қазақ халқының мәдениетінде көкпардың алуан түрі кездеседі, сондай-ақ, ережелері де әр түрлі болады. Бірақ ертеден бастап көкпарға қатысты нақты ережелер болмаған. Ең басты қағида – жігіттер өзінің және атының күштілігімен, ептілігімен, қажырлылығымен, жылдамдығымен, ұйымшылдығымен серкені өзгелерден тартып әкетуі тиіс болған. Ол үшін серке ортаға тасталғаннан кейін жігіттер лап қойып, бұрын жеткені ат үстінен еңкейіп, серкені іліп алады да өңгере қашады. Ал өзгелері оған жармасып, тартып алуға бар күштерін салады. Мұндай тартыс әдетте бірнеше сағатқа созылады. Тартыс кезінде серкені алып сытылып шыққан адам басқаларға жеткізбей немесе адастырып кете алады. Мысалы «Құлагер» поэмасынан үзінді келтіретін болсақ:

Ұсатты аяқтары басқан тасты,
Көк қырқа жұлмаланып, шандық басты.

Құпақтап отыра алмай қойдай шулап,
Екі жақ «А, құдайлап», аруақтасты.
Сарыны қара көкпар лақ қылды,
Ұршықтай үйіргенде ылақтырды.
Екеуі өлерменге жеткен кезде,
«Айыр!» деп, халыққа ояз жұбап қылды [8, 323 б.].

Мұндай тартыста адамдар топтарға бірігіп, өзара көмектесіп те отырған. Көкпарда жігіттер ауыл, ата, румен де жарысқа шығады. «Топтасқан жігіттер бір-біріне ешкіні тартып алуға, өзгелерді ығыстырып тастауға, ешкіні тақымға басқан жақтасының атын жетектеп алып шығуға көмектескен. Көкпаршылардың бірі серкені топтан тартып алып шығады да, әдейі шетте тұрған жүйрік аттылы бір жақтас жігітке өңгеріп береді. Ол тың әрі жүйрік атымен өзгелерге жеткізбей серкені алып кетеді. Таулы өңірлерде биік жотаның етегіне өршіл аттылы адамды тұрғызып қойып, серкені жеткізіп беретін болған. Өршіл аттар мұндайда жотаға шауып шығып, өзгелерге жеткізбей адастырып кететін. Яғни, Көкпарда жеңіске жету үшін епті, әрі қайратты жігіттер мен белді, жүйрік аттар ғана емес, асқан ұйымшылдық та қажет» [4, 178 б.].

Қорытынды ретінде, көкпарға қатысқан адам және атта бір «тұлға» болуы керек. Көкпаршы жігерлі, күшті, епті, қажырлы болуы тиіс, аты да оған сай болуы керек. Ойыншы өзінің астындағы атын сезе білуі қажет. Көкпар – ойыншылар бір-бірімен ақылдасатын, әрекетті бағамдайтын, сәйкесінше ат құлағында ойнай білетін ойыншылардан тұратын ұжымдық ойын. Кез келген жарыстардағыдай көкпардың да өзінің құлаққа тиер шуылы бар: айғайлау, мимика, ым, ишара; ат басын тез бұру – мұның бәрі де көкпар ойынының ажырамас бөлігі болып саналады.

Түркі тектес тайпа-ұлыстарда, соның ішінде қазақтарда ежелгі замандарда кең тараған спорттық ойындардың келесі түрі – **Шөген ойыны**. Бүгінгі таңда Еуропада танымдылыққа ие шөген ойынының түп тарихының негізі Орта Азиядан шыққаны туралы деректер көп. Бұл ойынды Еуропалықтар поло деп атап кеткен. Ағылшын ақсүйектерінің сүйікті әрі машықты спорт ойынының біріне айналған.

Еділ патша (Аттила) заманында шөген ойынын сәтті сапардан кейін шабандоздар арнайы имек таяқпен, былғары қаптамаға оралған жаудың басымен ойнаған, өйткені бұл – «Ұлы жеңіс ойыны» болатын. Қазіргі кезде арнайы ағаш доппен ойнайды, бірақ ережелері сол күйінде сақталған [9, 236 б.].

Шығу тегі жағынан «шөген» ежелгі түркі сөзі «sök» - әскерді бөлу (бұзу) дегенді білдірген [10, 510 б.]. Осы түбірге байланысты «шөген», «шоған», «шоғбан», «чавгон» сөздері пайда болды. Ал қазақтың қару-жарағын зерттеген этнограф-ғалым Қ. Ахметжанның пікірі бойынша бұл сөздер «шоқпар» деген сөзбен туысады. «Шөген сөзі шоқпармен түбірлес. Екеуінің де түбірі – соғу (ұру) сөзі», - дейді [11, 113 б.].

X-XI ғасырлардағы түркі халықтарының ежелгі мұраларында шөген ойыны туралы деректер кездеседі: Ж.Баласағұнның «Құтты білік» дастанында «Елшілер қандай болу керектігі туралы баяндалатын» тарауында осы шөген ойынын айтып өтеді: «Елші тілге шебер, шешен, әдепті, зерелі, алғыр болуы керек, әрі шахматты, шөгенді жақсы ойнауы тиіс» - дейді [12, 205 б.]. Ж. Баласағұнның айтуынша, жақсы елшілер мен қолбасылар, бектер шөген ойыны жүйрік болған және басқа да шеберлік, ептілік, ақылдылық, сергектік, зеректік қажет әртүрлі ойындарды, өнерді меңгерген.

М. Қашқаридың «Дивани лұғат-ит түрік» атты еңбегінде шөгенді ат үстінен арнайы имек таяқпен доп қуалап ойнайтын спорт түрі деп түсіндіріліп, мынадай мысалдар келтіреді: **актур** (оның формалары *актурур*, *актурмак*) «бұғу» дегенді білдіреді: *Ул жуқан актурди* «Ол имек таяқты бүгуге бұйрық берді (атты шөген ойыны үшін)» [13, 236 б.]; **атгар** (*атгарур*, *атгармак*): *Ул мани атгарди* «Ол біреуге ат үстіне отыруға көмектесті» [13, 237

б.]; **аргур** (*аргурур, аргурмак*) «атын арыту», «болдыру» мағынасында: *Ул атин аргурди* «Ол атын арытты» [13, 238 б.].

Шөген ойынының бейнесін басқа лексемалар да ашады: **тасал** – «шөген ойыны үшін орнатылған алаң, шекара» [13, 372 б.]; сондай-ақ **жукан** – «шөген ойыны үшін имек таяқ» [13, 379 б.]. Осылайша, шөген ойынын бейнелейтін сөздердің семантикалық өрісі жасалады: *актур, атгар, аргур; тасал, жукан*.

Шөген ойыны түркі халықтарының арасында ғана емес, сонымен қатар Орталық Азия, Еуропа, Солтүстік және Оңтүстік Америкада кеңінен таралған. Бұл ойын туралы А.Қажиев былай дейді: «Бабыр сұлтанның заманында жетісулық моғолдар Үндістанның бір бөлігін жаулап алып, осылайша, Үнді жерінде ойнала басталған шөген ойыны Үндістанды бодан қылған ағылшындардың назарына ілікті. Англия бұл спортты көп дәріптеді. Ең алғаш елде осы спорт түрінен клуб ашылып, өзара турнирлер ұйымдастырыла бастады. Уақыт өте қатарға көршілес Ирландия шөгеншілері қосылды. Екі елдің атсалысуымен Аргентинада 1875 жылы бұл спорт түрінен чемпионат өтті. Осы кезеңде шөгенді ойнауға құмартқан аргентиналықтар бірден осы ойынды ойнауға қызығушылық танытып, ойынның қырсырын бірден меңгеріп кетті. Уақыт өте шөген шеберлеріне айналған олар ат спортының жаңа түрі ретінде шөгенді «Поло» деп өзгертті» [14].

Қазіргі таңда шөген ойыны Ұлыбритания, Испания, Франция, Германия, Пәкістан, Үндістан, Біріккен Араб Әмірліктері, Аргентина, Мексика, Бразилия, АҚШ, Австралия сияқты елдерде кеңінен таралған. Көбіненсе ақсүйектер ойнайды. Осы елдердің ішінде Аргентинада ғана поло ұлттық спорт түрі ретінде жалпы бұқара арасында ойналады. Сонымен қатар, Аргентина - поло ойынын тұрақты қаржылық табыс көзіне айналдырған. Мұнда шөген ойынына мінетін жылқыларды үйретумен, ер-тұрман әзірлемен және ойын кезінде қолданылатын доптар мен таяқшалар жасаумен, тіпті осы ойынға қызығушылық танытқандарды үйретумен айналысады [15].

Ал, Қазақстанға шөген ойыны қазақ хандығының 550 жылдығын тойлағанда қайтып оралды. Қазіргі таңда Қазақстанда Шөген федерациясы құрылды. Халықаралық аренада шөгеннің беделін арттыру үшін еліміз күш салуда.

Сонымен шөген – түркі халықтарының бай мәдениетін, өркениет үлгісін танытатын ойын.

Келесі атқа байланысты ойынның бірі - **жамбы ату**. Бұл ойын ерте заманнан келе жатқан, түркі халықтарына тән ойын түрі. Ойын үлкен ас пен тойда, жиындарда өткізіледі. Жамбы атуда мергендердің өнері мен бағы сыналады.

Жамбы ату ойынының тарихы тым тереңде жатыр. Оның пайда болу мерзімін тарихшы-ғалымдар б.з.б. IV-III ғасырлар үлесіне жатқызып жүр. Зерттеушілердің пікірінше, көшпенді Ғұн ұлысы алғаш рет садақшылар (мергендер) қосынын дүниеге келтірген. Қытай жазбаларында ғұндар көсемі Мөденің үш мың мерген садақшылары болғаны жайлы дерек айтылады. Ал, моңғолдың «Құпия шежіресінде»: 1225 жылы Шыңғыс қаған Хорезмді толық бағындарған соң «Бұғылы-шашақ» дейтін жерде ұлан-асар той жасап, ат жетер жердегі мергендерді шақырып, сайыс өткізгені туралы айтылады. Осы сайыста Есей мерген 335 құлаш (502 метр) жердегі нысана-жамбыға оғын дәл тигізген [16].

Жамбы сөзінің шығу тегіне қарайтын болсақ: «ертеде күмісті *ямб* деп атаған. Қырғыз тілінде *жамбы* – қытайда ақша орнына қолданылған, салмағы мен формасы әр түрлі кесек күміс, ұйғырша *ямб* – қытайдың 52 сәрі (сәрі – 35 грамм) бағасындағы күміс кесегі. Ал монғол тіліндегі *юмбүү* (*юамбүү*) – елу лан бағасындағы күміс, ауыспалы мағынада *ямба* дәреже, право, шен ұғымын білдіреді. *Жамбы* қытайша – *юань* және *бао* деген екі сөзден құралған. Қытай тілінде *юань* монета, ақша, бао – құнды, бағалы. Яғни, құнды, бағалы ақша деген сөз. Қытайдың *юаньбао* атауы монғол тілінде *юамбүү//юмбүү* деп айтылады, ал бұл сөз ұйғыр тілінде *ямбұ//ямбу*, қазақ тілінде *жамбы* болып қалыптасқа» [3, 80 б.].

Жамбы ату Махмұт Қашқаридың «Дивани лұғат-ит түрік» атты еңбегінен де көрініс тапты:

Атиш (оның формалары *атишур, атишмак*) «*атудан, мергендіктен жарысу*» мағынасын береді. **Ул манник ук атишди** «Ол менімен мергендіктен жарысты» [13, 202 б.]; **атум, атум ар** – «жақсы ата білетін мерген адам» мағынасын береді [13, 107 б.]; **атишган, ул манник бирла ук атишган ул** – «мергендігімен сайысқа түсетін адам» мағынасын береді [13, 183 б.]. Жамбы ату ойыны сөздікте осылайша сипатталады.

Бұл ойында шабандоздар садақ атудан жарысады. Қатысушылардың саны шектелмейді. Бұрынғы заманда оған қыздар да қатысатын болған. Әрбір қатысушы астындағы атымен және садағымен ойынға қатысатын. Жамбы – алтын немесе күміс жасырылған, шүберектен тігілген нысана. Оны 4-5 м биіктіктегі ағаш бұтағына жұқа жүн жіптерімен нысана ілінетіндей етіп байлайтын болған. Қатысушылар 50-60 қадам әрі тұрып, қатарынан үш реттен нысанаға ататын, нысананың өзіне емес, ол байланған арқанға ататын. Кімде-кім нысанадағы «сөмкені» жықса, ішіндегі алтыны немесе күмісі бар қапшықты алып кететін болған. Ойын ерекше дәлдікті талап етті және жамбыны тек мергендер ғана иеленген. Нысанаға дөп тиюдің ат үстінде отырып не жерде тұрып, болмаса шауып келіп дегендей басқа да көптеген жолдары бар [17, 119 б.].

Қорыта айтқанда, түрлі тарихи кезеңдерден өткен бұл ойындар осылайша атадан балаға, үлкеннен кішіге мұра болып жалғасып отырған. Ел мен жердің қорғаушысы батырлықтың бастау болған дәстүрлі ойындары жылқы малымен байланысты болғанын көрсетеді. Жалпы жылқыға байланысты ойындар түркі халықтарының, қазақ халқының наным-сенімін, рухани байлығын, дене тәрбиесін машықтап көрсетеді. Жаһандану заманында бұл ойындар кеңінен насихатталса, дәріптелсе қазақтың әрбір азаматынан талап етілетін мақсаттылықты, табандылықты, төзімділікті, көшбасшылықты қалыптастыратыны сөзсіз.

Әдебиеттер тізімі

1 Назарбаев Н. Ұлы даланың жеті қыры. Егемен Қазақстан. – Астана, №223 (29454). 21.11.2018. – 1 б.

2 Қазақтың этнографиялық категориялар, ұғымдар мен атауларының дәстүрлі жүйесі. Энциклопедия. – Алматы: РПК «Салон», 2012. – 2 том. – 736 б.

3 Қазақ тілінің қысқаша этимологиялық сөздігі. Ред. А.Ысқақов, Р.Сыздықова, Ш.Сарыбаев. – Алматы: «Ғылым», 1966. – 240 б.

4 Қазақтың этнографиялық категориялар, ұғымдар мен атауларының дәстүрлі жүйесі. Энциклопедия. – Алматы: РПК «Салон», 2012. – 3 том. – 177-178 бб.

5 Қалиұлы Ә. Қазақ ауыз әдебиетіне шолу. - Урумчи: «Атажурт», 1985. - 52 б.

6 Советская этнография. – Москва: «Академия наук СССР», 1960. – 96.

7 Симаков Г.Н. Общественные функции киргизских народных развлечений в конце XIX - начале XX вв. Л: «Наука», 1984. – 275 с.

8 Жансүгіров І. Шығармалар II том, поэмалар. Құрастырғандар: Сүлеев А., Орманов Ғ. – Алматы: «Көркем әдебиет», 1960. – 598 б.

9 Мурад Аджи Великая степь. Приношение тюрка (сборник). – Москва: «АСТ», 2014. – 236 б.

10 Древнетюркский словарь. Ред. В.М.Наделяев, Д.М.Насилов, Э.Р.Тенишев, А.М.Щербак. - Л: «Наука», 1969. – 678 с.

11 Ахметжан Қ.С. Жараған темір кигендер (батырлардың қару-жарағы, әскери өнері, салт-дәстүрлері). – Алматы: Дәуір, 1996. – 256 б.

12 Баласағұн Ж. Құтты білік / Көне түркі тілінен аударған және алғы сөзі мен түсініктерін жазған А.Егеубаев. – Алматы: «Таймас» 2009. – 614 б.

13 Махмуд ал-Кашгари Дивани Лугат ат-Турк / Перевод, предисловие и комментарии З.-А. М. Ауэзовой. Индексы составлены Р. Эрмерсом. – Алматы: «Дайк-Пресс», 2005. – 1288 с.

14 Қажиев А. Шөген қалай Полоға айналды? [Электронный ресурс]. – 2018. – URL: <https://massaget.kz/layfstayl/madeniet/54471/>. (дата обращения: 15.12.2018)

15 Мағзұмова Г. «Шөген» - тарихы терең тарлан ойын. [Электронный ресурс]. – 2017. – URL: <http://argymaq.kz/?p=4736>. (дата обращения: 17.12.2018)

16 Қайратұлы Б. Жамбы ату – жауынгерлік өнер. Егемен Қазақстан. – Астана, №75 (29056). 19.04.2017. – 11 б.

17 Джелбулдин Е.Т. Мой великий, мудрый народ. Традиции и обычаи казахов. – Петропавловск: «Северный Казахстан», 2005. – 119 б.

А.Т. Бастамитова

Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Конные традиционные игры тюркских народов

Аннотация. В статье освещается статья Президента Н.А. Назарбаева «Семь граней Великой степи», рассматриваются конные традиционные игры как часть духовной культуры казахского народа. Проводится мысль о том, что, кочевники превратили верховую езду всадников в искусство, использовали лошадь в военных целях и стали самой могущественной страной своего времени.

Принимая во внимание тот факт, что конь занимает важное место в тюркских народах, в том числе в верованиях и традициях казахского народа, описываются особенности игр «кокпар», «стрельба из лука», «поло» и их историческое развитие. Кроме того, показано упоминание этих игр в труде Махмуда Кашгари «Дивани лугат-ит турк». В данной статье игры рассматриваются как богатая культура и образец цивилизации тюркских народов.

Ключевые слова: традиция, игра, конь, кокпар, поло, стрельба из лука.

A. Bastamitova

L.N.Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Horse traditional games of Turkic peoples

Abstract. The research draws attention to the article of President N. Nazarbayev entitled “Seven Facets of the Great Steppe”, as well as the ways of solving traditional horse games as part of the spiritual culture of the Kazakh people. It is considered that, nomads turned into art riding riders, used the horse for military purposes and became the most powerful country of its time.

Taking into account the fact that the horse occupies an important place in the Turkic peoples, including the beliefs and traditions of the Kazakh people, the historical development and their peculiarity in the games «Kokpar», «Archery», «Polo». In addition, it was shown the reflection of these games in the work of Mahmud Kashgari “Diwani lugat-it Turk”. We considered these games as a rich culture, an example of the civilization of the Turkic peoples.

Keywords: tradition, game, horse, kokpar, Polo, archery.

References

1. Nazarbaev N. Uly dalanyn jети qyry [Seven Facets of the Great Steppe]. (Egemen Qazaqstan, Astana, 2018).
2. Qazaqtyn etnografıyalyq kategoriyalar, ugymdar men ataularynyn dasturli juiesi. 2 tom. [The traditional system of Kazakh ethnographic categories, concepts and names]. (RPK «Salon», Almaty, 2012).
3. Qazaq tilinin qysqasha etimologiyalyq sozdigi. Red. A.Ysqaqov, R.Syzdykova, Sh.Sarybaev(Gylym, Almaty, 1966).

4. Qazaqtyn etnografiyalıq kategoriyalar, ugymdar men ataularynyn dasturli juiesi. 3 tom. [The traditional system of Kazakh ethnographic categories, concepts and names]. (RPK «Salon», Almaty, 2012).
5. Qaliuly A. Qazaq auyz adebietine sholu [Overview of Kazakh folklore] (Anagurt, Urumshi, 1985).
6. Sovetskaya etnografiya [Soviet ethnography] (Akademiya nauk SSSR, Moscow, 1960).
7. Simakov G.N. Obshestvennyye funktsii kirgizskikh narodnykh razvlechenii v kontse XIX - nachale XX vv. [Public functions of the Kyrgyz folk entertainment in the late nineteenth - early twentieth centuries.] (Nauka, Leningrad, 1984).
8. Jansugirov I. Shygarmalar II tom, poemalar (Korkem adebiet, Almaty, 1960).
9. Murad Adzhi Velikaya step'. Prinosheniye turka (sbornik) [Great steak. Pinch of turquoise]. (AST, Moscow, 2014).
10. Drevneturkski slovar' [Drevneturk's Dictionary]. Red. V.M.Nadelyaev, D.M.Nasilov, E.R.Tenishev, A.M.Sherbak. (Nauka, Leningrad, 1969).
11. Achmetjan Q.S. Jaragan temir kigender (batyrlardyn qaru-jaragy, askeri oneri, salt-dasturleri), [Wearing iron (warlike battles, military art, traditions)]. (Daur, Almaty, 1996).
12. Balasagun G. Kutty bilik [Kutty Bilik]. Perevod, predislovie i komentarii A.Egeubaiev (Taimas, Almaty, 2009).
13. Maxmud al-Kashgari Divani Lugat at-Turk [Divani Lugat at Turk]. Perevod, predislovie i komentarii Z.-A. M.Auezovoi. Indeksy sostavleny R.Ermersom. (Daik-Press, Almaty. 2005).
14. Qajiev A. Shogen qalay Pologa ainaldy? [How did the grass turn into Polo?] Available at: <https://massaget.kz/layfstayl/madeniet/54471/> (accessed: 15.12.2018)
15. Magzumova G. «Shogen» - tarichy teren tarlan oiyn. [“ Polo” is a history of deeply rooted game]. Available at: <http://argymaq.kz/?p=4736> (accessed: 17.12.2018)
16. Qayratuly B. Jamby atu – jauyngerlik oner [Dzhamby shooting - martial arts]. (Egemen Qazaqstan, Astana, 2017).
17. Djelbuldin E.T. Moi veliki, mudryi narod. Traditsii i obyshai kazachov [My great, wise people. Traditions and customs of the Kazakhs]. (Severnyi Kazakhstan, Petropavlovsk, 2005).

Сведения об авторах:

Бастамитова А.Т. – түркітану кафедрасының «6D021200 – Түркітану» мамандығы бойынша І курс докторанты, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Сәтпаев көш., 2, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Bastamitov A.T. - PhD Student of the 1st course of the specialty 6D021200 - Turkology, Department of Turkology, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str. 2, Nur-Sultan, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Саяси ғылымдар. Аймақтану. Шығыстану. Түркітану сериясы»
журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журнал мақсаты. Саяси ғылымдар, аймақтану, шығыстану, түркітану салалары бойынша мұқият тексеруден өткен ғылыми құндылығы бар мақалалар жариялау.

2. Журналда мақала жариялаушы автор мақаланың қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын Ғылыми басылымдар бөліміне (редакцияға, мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 349 кабинет) және vest_polit@enu.kz электрондық поштасына Word форматындағы нұсқаларын жіберу қажет. Мақала мәтінінің қағаз нұсқасы мен электронды нұсқалары бірдей болулары қажет.

Мақалалар *қазақ, орыс, ағылшын, араб, түрік* тілдерінде қабылданады.

3. Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланың Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысында басуға келісімін, шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы автор туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына кепілдеме береді. Сонымен қатар мақала мәтінін плагиат жүйесінде тексеруге келісімін білдіреді.

4. Мақаланың көлемі 18 беттен аспауға тиіс (6 беттен бастап).

Мақаланың құрылымы

5. XFTAP <http://grnti.ru/> - *бірінші жолдың сол жақтауында;*

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемеде жұмыс жасайтын болса, онда әр автор мен оның жұмыс мекемесі қасында бірдей белгі қойылу керек) – жолдың ортасында;

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде, курсивпен, жолдың ортасында;

Мақала атауы – жолдың ортасында;

Аннотация (100-200 сөз; мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет).

Түйін сөздер (6-8 сөз не сөз тіркесі). Түйін сөздер мақала мазмұнын көрсетіп, мейлінше мақала атауы мен аннотациядағы сөздерді қайталамай, мақала мазмұнындағы сөздерді қолдану қажет. Сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін ғылым салаларының терминдерін қолдану қажет.

Негізгі мәтін мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды бөлімдерін қамтуы қажет – *жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1,25см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.*

Таблица, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр **таблица, сурет** қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын, сканерден өтпеген болуы керек.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқалары міндетті түрде алғаш қолданғанда түсіндірілуі берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдібиеттерге сілтемелер тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің номерленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіліде: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1] арқылы, екінші сілтеме [2] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Кітапқа жасалатын сілтемелерде қолданылған беттері де көрсетілуі керек (мысалы, [1, б. 45]). Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпейтін басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін,

әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгілерін журнал bulpolit.enu.kz сайтындағы **мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз**).

6. Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса), орыс және ағылшын тілінде (егер мақала түрік немесе араб тілінде жазылса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: автордың аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекен-жайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде толтырылады.

7. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның қайтарылуы оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

Редакцияға түскен мақала жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Барлық рецензиялар авторларға жіберіледі. Автор (рецензент мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда) өңдеп қайта, қолжазбаның түзетілген нұсқасын редакцияға қайта жіберуі қажет. Рецензент жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі.

Пікірі мақұлданған мақалаларды редколлегия алқасына талқылап, басуға келіседі.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына төлем жасау туралы ескертіледі. Төлем көлемі 2018 жылы 4500 тенге – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ қызметкерлері үшін және 5500 тенге басқа ұйым қызметкерлеріне.

Provision on Articles submitted to the Journal
“Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Political Science. Regional studies. Oriental studies. Turkology Series”

1. Purpose of the journal. Publication of carefully selected original scientific works and book reviews in the fields of political science, regional studies, oriental studies, turkology.

2. An author who wishes to publish an article in a journal must submit the article in hard copy (printed version) in one copy, signed by the author to the scientific publication office (at the address: 010008, Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Building, room 349) and by e-mail vest_polit@enu.kz in Word format. At the same time, the correspondence between Word-version and the hard copy must be strictly maintained.

Language of publications: *Kazakh, Russian, English, Turkish, Arabic.*

3. Submission of articles to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish articles in the journal and the re-publication of it in any foreign language. Submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the lack of plagiarism and other forms of improper borrowing in the article, the proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, illustrations and also he/she agrees to check the uniqueness of the article text.

4. The volume of the article should not exceed 18 pages (from 6 pages).

5. Structure of the article (page – A4 format, portrait orientation, page margins on all sides - 20 mm. Font: type - Times New Roman, font size - 14)

IRSTI <http://grnti.ru/> - *first line, left*

Initials and Surname of the author (s) - *center alignment, italics*

Full name of the organization, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization) - *center alignment, italics*

Author's e-mail (s)- *in brackets, italics*

Article title - *center alignment, bold*

Abstract (100-200 words, it should not contain a formula, the article title should not repeat in the content, it should not contain bibliographic references, it should reflect the summary of the article, preserving the structure of the article - introduction, problem statement, goals, history, research methods, results /discussion, conclusion).

Key words (6-8 words/word combination. Keywords should reflect the main content of the article, use terms from the article, as well as terms that define the subject area and include other important concepts that make it easier and more convenient to find the article using the information retrieval system).

The main text of the article should contain an introduction, problem statement, goals, history, research methods, results / discussion, conclusion - *line spacing - 1, indent of the “red line” -1.25 cm, alignment in width.*

Tables, figures should be placed after the mention. Each illustration should be followed by an inscription. Figures should be clear, clean, not scanned.

All **abbreviations**, with the exception of those known to be generally known, must be deciphered when first used in the text.

Information on **the financial support** of the article is indicated on the first page in the form of a footnote.

References

In the text references are indicated in square brackets. References should be numbered strictly in the order of the mention in the text. The first reference in the text to the literature should have the number [1], the second - [2], etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, p. 45]). References to unpublished works are not allowed. Unreasonable references to unreviewed publications (examples of the description of the list of literature, descriptions of the list of literature in English, see on the journal web-site bulpolit.enu.kz).

At the end of the article, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the article is in Kazakh), in Kazakh and English (if the article is in Russian) and in Russian and Kazakh languages (if the article is English language), in Russian and English (if the article is in Turkish or Arabic language).

Information about authors: surname, name, patronymic, scientific degree, position, place of work, full work address, telephone, e-mail - in Kazakh, Russian and English.

6. The article must be **carefully verified**. Articles that do not meet technical requirements will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the article has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Articles received by the Department of Scientific Publications (editorial office) are sent to anonymous review. All reviews of the article are sent to the author. The authors must send the proof of the article within three days. Articles that receive a negative review for a second review are not accepted. Corrected versions of articles and the author's response to the reviewer are sent to the editorial office. Articles that have positive reviews are submitted to the editorial boards of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive conclusion for publication should make payment on the following requisites (for ENU employees - 4,500 tenge, for outside organizations - 5,500 tenge):

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология»

1. **Цель журнала.** Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ и обзоров книг по направлениям политические науки, международные отношения, востоковедение, регионоведение, тюркология.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 349) и по e-mail vest_polit@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией.

Язык публикаций: казахский, русский, английский, турецкий, арабский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя, Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, издания статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций, а также дает согласие на проверку уникальности текста статьи.

4. Объем статьи не должен превышать 18 страниц (от 6 страниц).

5. **Схема построения статьи** (страница – А4, книжная ориентация, поля со всех сторон – 20 мм. Шрифт: *тип – Times New Roman, размер (кегель) - 14*):

МРНТИ <http://grnti.ru/> - первая строка, слева

Инициалы и Фамилию автора(ов)- выравнивание по центру, курсив

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках курсив

Название статьи – выравнивание по центру полужирным шрифтом

Аннотация (100-200 слов; не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы).

Ключевые слова (6-8 слов/словосочетаний).

Ключевые слова должны отражать основное содержание статьи, использовать термины из текста статьи, а также термины, определяющие предметную область и включающие другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – *межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» -1,25 см, выравнивание по ширине.*

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными.

Все **аббревиатуры и сокращения**, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1], вторая - [2] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, с. 45]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. на сайте журнала bulpolit.enu.kz в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке), на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке), на русском и английском (если статья оформлена на турецком или арабском языках).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Все рецензии по статье отправляются автору. Статьи, получившие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ им. Л.Н. Гумилева – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Редактор: Р.А. Нуртазина
Шығарушы редактор: Е.А. Изтелеуова
Дизайн: Е.А. Изтелеуова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
Хабаршысы. Саяси ғылымдар. Аймақтану. Шығыстану. Түркітану сериясы.
-2019. - 2(127). - Нұр-султан: ЕҰУ. 197-б.
Шартты б.т. -24,6 Таралымы - 35 дана

Мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекен-жайы: 010008, Нұр-Сұлтан қ.,
Сатпаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: (87172) 709-500 (ішкі 31-434)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің баспасында басылды